

**Lehetséges megoldások
a helyi termékek határon átnyúló kereskedelmére
a magyar-horvát határ mentén**

Az AKADÁLY

☺ A helyi termékek határon átnyúló értékesítésének **nincs akadály**, ha a VÁSÁRLÓ jön át a határon..

Van akadály, ha a TERMÉK-et szeretné átvinni az értékesítő.

Bizottsági jelentés: Az EU határrégiói: az európai integráció élő laboratóriumai (COM (2021) 393 final)

- olyan régiók, ahol az egységes piac és a szabad mozgás előnyei nyilvánvalóak, és ahol az európai integrációval kapcsolatos új ötleteket és megoldásokat gyakran első ízben tesztelik

Akadálymentesítés – helyi termékek határon átnyúló értékesítése

2014 Régiók Bizottsága jelentés (2011/C 104/01):

- a Bizottságnak el kellene fogadnia a „**helyi élelmiszerek**” és a „**helyi élelmiszer-rendszerek**” fogalmának meghatározását, és új logót kellene bevezetnie, és **közös jelzést és rendszeridentitást** kellene meghatároznia a helyi termékek számára; ezeket bele kell venni a mezőgazdasági termékek minőségére vonatkozó politikáról szóló szabályozásba;
- be kellene vezetnie egy **közvetlen értékesítési rendszert a regisztrált helyi termékek számára**, amelyet a tagállamok működtetnének helyi és regionális szinten;

2014 Európai Parlament jelentés (213/2096(INI)),

- felszólítja a tagállamokat és a Bizottságot, hogy hozzanak megfelelő intézkedéseket, amelyek figyelembe veszik a **családi mezőgazdasági kisüzemek sajátos igényeit**;
- szorgalmazza a helyi és regionális piacokon történő, a hagyományos termékeket is felölelő **közvetlen értékesítés fokozását** és a kisméretű gazdaságokban a feldolgozás fenntartható, felelős formájának kialakítását.

CESCI AKADÁLYMENTESÍTÉS

A **Jogi akadálymentesítés** a Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő Szolgálatának (CESCI) projektjeként indult 2016-ban.

Az **Igazságügyi Minisztérium által támogatott projekt** célja a magyar határok mentén meglévő jogi és adminisztratív természetű akadályok beazonosítása volt, valamint megoldási javaslatok kidolgozása – európai jó gyakorlatok tapasztalatai alapján.

Az egyedi projekt fokozatosan vált átfogó kezdeményezéssé, amihez hozzájárult a CESCI projektjével párhuzamosan futó Cross-Border Review projekt, amelyet az Európai Bizottság indított el, 2015-ben.

2017: A Helyi termék CESCI tanulmány a második Jogi akadálymentesítés című projekt keretében készült el (segítő szakterületek: Földművelésügyi Minisztérium, Nemzeti Agrárkamara),

- fő következtetések: időszerű a probléma megoldása, de nagyon széles körű jogszabály-módosítást igényelne (élelmiszerbiztonság, adózás, stb.), célszerű alternatív megoldás.
- Kérdőívezés eredménye: a fogyasztók 68%-a örülne a határ túl oldaláról érkező termékeknek, előny ha mindkét nyelven van termék-leírás, ha nyilvántartott az értékesítő, a fogyasztók megbíznak a piacszervezőkben **(ÁTJÁRHATÓ SZABÁLYOZÁSNÁL KULCSKÉRDÉS)**

Uniós szabályozás – élelmiszerek

178/2002/EK – az élelmiszerjog általános elveiről, eljárásairól

- Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság állásfoglalása: független tudományos referenciahelyként segíti a kockázatértékelést, független és a tudomány állásának megfelelő szakvéleményt nyújt az élelmiszerbiztonsággal kapcsolatos kérdésekben. Elősegítik a belső piacot szétdaraboló, és az élelmiszerek és takarmányok szabad mozgását akadályozó, indokolatlan és felesleges akadályok keletkezésének megelőzését.

Általános higiéniai csomag

852/2004/EK – az élelmiszer-higiénéről

853/2004/EK - az állati eredetű élelmiszerek különleges higiéniai szabályainak megállapításáról

A PROBLÉMA..

Jelenleg tagállami hatáskörben van azon kistermelői tevékenységek szabályozása, amelyek során kis mennyiségű alaptermékkel közvetlenül látják el a végső felhasználót, vagy a végső felhasználót közvetlenül ellátó helyi kiskereskedelmi létesítményeket.

A **nemzeti élelmiszerlánc-felügyelet**ek a saját nemzeti jogszabályaik alapján **regisztrálják és ellenőrzik** az érintett termelőket,

>> hatáskörük pedig nem terjed ki a saját országuk területén kívülre.

Európai szintű szabályozás hiányában, a nem harmonizált nemzeti szabályozások miatt a kistermelői élelmiszerek határon túl történő közvetlen (tehát a viszonteladói körön kívüli) értékesítése emiatt nem lehetséges.

..és a megoldás felé

A 852/2004/EK 1. cikk hatálya adja a kistermelői szabályozás flexibilitását

1. A tagállamnak lehetővé teszi a témában **nemzeti jogszabály alkotását** – de a szabály országhatáron belül alkalmazható (HU: ez történt Magyarországon 13 évvel ezelőtt, amikor még fő szempont a gyors jogharmonizáció és a helyi termékek népszerűségének országon belüli növelése volt)

2. Az **uniós jogszabályok alkalmazása mellett a helyi sajátosságoknak megfelelően szabályoz** (HR: a harmonizáló jogszabály jelöli ki az illetékes hatóságokat, de külön jogszabály szól az OPG-kről, családi gazdaságokról)

Megoldás lehet a szabályozásban az uniós jogszabályok alkalmazása mellett a helyi termékekre vonatkozó külön nemzeti szabályok megalkotása, így alkalmazhatóak az uniós üzemek könnyített feltételei, melynek keretében már mozgathatóak a helyi termékek határon átnyúló jelleggel.

Magyar/Horvát szabályozás

- 52/2010. (IV. 30.) FVM rendelet a kistermelői élelmiszer-termelés, -előállítás és -értékesítés feltételeiről
 - 3 uniós rendelet egyes szabályainak alkalmazhatóságát biztosítja (178/2002/EK, 852/2004/EK, 853/2004/EK)
- 2020. évi CXXIII. törvény a családi gazdaságokról
- 326/2001. (XII. 30.) Korm. rendelet a családi gazdaságok létrehozásáról, nyilvántartásba vételéről, működtetéséről, valamint kiemelt támogatásukról
- 2005. évi CLXVI törvény a kereskedelemről
- HU: 55/2009. (III. 13.) Korm. rendelet a vásárokról, a piacokról, és a bevásárlóközpontokról
- HU: 20/2021. (V. 17.) AM rendelet az élelmiszerek és az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagok és tárgyak előállításáról és forgalomba hozataláról
- HR 2022: ZAKON O HIGIJENI HRANE I MIKROBIOLOŠKIM KRITERIJIMA ZA HRANU /Törvény az élelmiszerhigiéniáról és az élelmiszerek mikrobiológiai kritériumairól
 - 852/2004/EK, 853/2004/EK, 2020/205/EU (mikrobiológiai kritériumok), 2074/2005/EK (állati/halászati eredetű, nyers tejre von. Vizsgálati módszerek), 2010/2013/EU csíratermesztésre szolg.létesítmények eng.), 37/2005/EK (gyorsfagyasztott élelmiszerek tárolása/tartósításának hőmérséklet ell.), 2017/2158/EU akrilamid csökkentéséről, 37/2010/EK imidaklopid anyag megengedett mennyisége, 124/2009/EK kokcidiosztatikumok, hisztomomosztatikumok megengedett mennyisége, 1760/2000/EK rendelet (szarvasmarhafélék címkézési, nyilvántartási rsz-e), 2160/2003/EK (szalmonella és zoonózis kórokozók ellenőrzéséről), 2008/97/EK irányelv (hormonális, tirostatikus hatású vagy béta anyagok használatának tilalmáról)
- NN 123/2019 PRAVILNIK O REGISTRACIJI I ODOBRAVANJU OBJEKATA TE O REGISTRACIJI SUBJEKATA U POSLOVANJU S HRANOM/ Szabályok létesítmények nyilvántartására és jóváhagyására és az élelmiszerüzleti vállalkozások bejegyzése
- HR 2022: PRAVILNIK O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O REGISTRACIJI I ODOBRAVANJU OBJEKATA TE O REGISTRACIJI SUBJEKATA U POSLOVANJU S HRANOM /Szabályok a létesítmények nyilvántartására és jóváhagyására, valamint az élelmiszer vállalkozási szabályzat módosításáról
- 585 NN 29/2018 Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu Törvény a családi gazdálkodásról

Horvát átültető jogszabály, közös pontok a családi gazdaságban

- Illetékes hatóságok (joghatóság megoszlása: Földművelésügyi Minisztérium, Egészségügyi Minisztérium és Állami Felügyelőség)
- Kötelező jelölések
- HACCP eljárások
- Létesítmények nyilvántartása és jóváhagyása
- Hatósági nyomomonkövethetőség (közigazgatási felügyelet/hatósági ellenőrzések)
- Szankciók

TÖBBEN (kvázi szövetkezeti): OPG/őstermelők családi gazdasága - családi mezőgazdasági társaság

- Nyilvántartásba vétel mindkét jogszabályban
- Több gazdaság egy szervezetben lehet mindkét esetben (szerződéses alapon)

Javasolt megoldási folyamat

Kormányközi Vegyesbizottság

- HU-HR GVB/KVB

- napirendre kerülhet:

szaktárca kezdeményezésére/polgármesterek szándéknyilatkozatára

Speciális nemzeti jogszabályok megalkotása

- Jó gyakorlatok cseréje!

- Harmonizált kérdésekben átjárhatóság biztosítása (regisztráció, hatósági nyomonkövethetőség, piacüzemeltető nyilvántartások, feltételek egységesítése)

Adminisztratív könnyítések

(kétnyelvű nyomtatványok, nyilvántartások kölcsönös elismerése)

Online értékesítés kiterjesztése/HU-Flexi jogszabályban?

Példa: Gorizia/Nova Gorica példája (közös történelmi gyökerek) Gorizia Zöldség Kertek programot az Európai Unió és a szlovén állam finanszírozásával, az Észak-primoskai Helyi Vidékfejlesztési Ügynökség és Friuli–Venezia Giulia tartomány Nemzeti Szövetkezetek Szövetségének együttműködésében. Kialakításra került egy virtuális piactér, ahol az internetes rendelés átadási pontja az olasz Sant' Andreában (Štandrež) található. A kezdeményezés fő szempontja, hogy minél több kis mennyiségben előállító termelőt köztes kereskedő bevonása nélkül kössenek össze minél több közvetlen fogyasztóval.

Közvetítő szervezet igénybevétele (pl. EGTC)

A helyi termelők termékeiket egy közvetítő szervezeten keresztül értékesítik határon túl. Példa: a francia GIE modell lényege, hogy a termelők együttműködésében új szervezet nem jön létre, hanem a partnerek megbízásából egy kijelölt tag értékesíti a termékeket, ezáltal valamennyi partner megőrzi a saját adóstatuszát, így pl. az adómentességre vonatkozó lehetőséget is (azaz minden értékesítő a saját magára alkalmazandó adózási szabályok alapján állítja ki a számláját).

Köszönöm a figyelmüket!

Dr. Fekete Katalin

Jogi tanácsadó

katalin.fekete@cesci-net.eu